

An Analysis on the Children's Book Series of Ministry of National Education Culture Publications; Literary Genres, Themes, Root Values, Types of Conflict of Narrative Books

Assist. Prof. Dr. Burak Delican
Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye
ORCID: 0000-0003-3187-0001
burak.delican@gop.edu.tr

Abstract

In this research, it is aimed to examine the narrative texts in the Children's Books Series in the MEB Culture Publications mobile application. In this direction, the books were evaluated with the document-material analysis technique in accordance with the structure of the qualitative research. In the study process, the story books in the Ministry of National Education Culture Publications Children's Book Series were determined as research material. During the research process, 35 books were examined using the Story Book Review List (HIL), which was created as a data collection tool. In line with the data collection tool, the books were classified in terms of genre, and conflict types. In addition, the books discussed in the research process were evaluated in terms of themes and root values in the Turkish Curriculum. According to the results of the research, it was determined that the books mostly included stories and comics in terms of genres; It has been determined that fables, tales, legends, novels, plays, cartoons and humorous anecdotes are rarely included. In terms of the themes in the Turkish Lesson Curriculum, it is stated that the narrative texts about the themes of Virtues, National Struggle and Atatürk and our National Culture are more intense; It has been determined that the books on the themes of Nature and Universe, Rights and Freedoms, Communication, Reading Culture, Health and Sports and Science and Technology are quite limited. In terms of root values, the books focus on the values of patriotism, benevolence and patience; It was determined that the values of honesty, love, justice, friendship and self-control were given less place. In terms of conflict types, in narrative texts, there is often conflict between characters and the character's own internal conflict; It has been determined that conflict with nature and conflict with society are less common.

Keywords: Ministry of National Education cultural publications, Children's book series, Genre, Theme, Conflict, Value

**E-International Journal
of Educational
Research**

Vol: 13, No: 4, pp. 113-130

Research Article

Received: 2022-06-28

Accepted: 2022-07-27

Suggested Citation

Delican, B. (2022). An analysis on the children's book series of ministry of national education culture publications; literary genres, themes, root values, types of conflict of narrative books, *E-International Journal of Educational Research*, 13(4), 113-130. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1136958>

Extended Abstract

Problem: Children's books can affect children's literacy skills in various ways in terms of their qualities. This situation has attracted the attention of many researchers, and many children's books have turned into materials that researchers frequently examine in terms of their formal and content features (Bulut & Kuşdemir, 2013; Demircan, 2006; Gönen, Uygun, Erdoğan & Katrancı, 2012; Körükçü, 2012; Veziroğlu & Gönen, 2012). In these studies, it is seen that various methods and techniques are used in determining and evaluating children's books to be examined. For research purposes, it is seen that researchers deal with an author's children's book series, only one children's book, children's books that meet a certain criterion criterion (date range, with special needs heroes, age or class level, etc.), children's book series of publishing houses, selections created by various institutions or organizations (Ministry of National Education, Ministry of Culture, etc.), and catalog scans (Baş & Biros, 2019; Dyches, Prater & Cramer, 2001; Fitri & Waluyo, 2020; Güzelyurt & Özkan, 2018; Kirkgöz & Diken, 2019; Knafle, Wescott & Pascarella, 1988; Melanlıoğlu, 2020; Mert, Albayrak & Serin, 2013; Nath & Grote-Garcia, 2017; Özbaşı, 2020; Öztürk & Kayadibi, 2021; Seibert & Drolet, 1993; Tekin & Büyükkiz, 2019; Turhan, Baş & Karaca Turhan, 2020). In these studies, it can be said that children's books are handled and evaluated in terms of certain criteria. In the research, children's books were examined in terms of their formal and external structure features, covers, binding methods, paper properties, sewing features, cover designs, writing styles and sizes. Children's books were evaluated in terms of picture-text relations, text structures, text types, educational values, conflict and problem-solving types, vocabulary, and readability as content and text features.

In this research, it is aimed to examine the Children's Book Series in the MEB Culture Publications mobile application. The reason why the Children's Book Series in the MEB Culture Publications mobile application was determined as the research material is that the application can be accessed via smartphones and tablets. According to Turkish Statistical Institute [TUIK] (2021), the rate of use of devices such as smartphones and tablets by children in Turkey is approximately 98% between the ages of 6 and 15. This indicates that children can access the books in the Ministry of Education Culture Publications Children's Book Series whenever they want to access them. According to Google Play data, the number of downloads of the MEB Cultural Publications application is over 10 thousand (Google Play, 2021). In this direction, it can be said that the books in the Children's Book Series in the MEB Culture Publications mobile application are easily accessible and frequently used books. In addition, narrative, informative and poetic texts have different textual characteristics from each other. For this reason, during the research process, it was aimed to classify the books in the structure of narrative text, which are more common in the MEB Culture Publications Children's Book Series, in terms of literary genre, theme, conflict type and root values.

Method: In this research, the Children's Book Series in the mobile application named MEB Kültür Yayınları, which is published by MEB Culture Publications and open to free access on Google Play/AppStore application providers, has been examined. 35 books, which were considered as research material, were examined in terms of genre, theme, conflict type and educational value with the document-material analysis technique in accordance with the structure of the qualitative research; The obtained results are presented in tables by making frequency and percentage calculations.

Findings: It has been determined that the books in the narrative text structure in the MEB Children's Book Series are mostly related to the theme of Virtues, our National Culture, the National Struggle and Atatürk and the Individual and Society. Books on the themes of Emotions, Personal Development and Child's World are limited; It has been concluded that the books on the themes of Nature and Universe, Rights and Freedoms, Communication, Reading Culture, Health and Sports and Science and Technology are quite limited.

The results of the research show that the books in the narrative text structure in the Ministry of National Education Culture Publications Children's Books series consist of works in the genre of comics and stories, in terms of literary genres. A very limited number of fairy tale and legend works; It has been determined that works in the genre of fables, novels, plays, cartoons and humorous anecdotes are not included at all.

When the narrative texts in the Ministry of National Education Culture Publications Children's Book Series are examined in terms of the root values in the Turkish Language Curriculum, it is found that there is an intense relationship with the values of patriotism, benevolence, patience, love and responsibility; It has been determined that there are fewer books related to the values of honesty, friendship, self-control.

According to the results of the research, it has been determined that the narrative texts in the MEB Culture Publications Children's Book Series focus on the conflict between the characters and the inner conflict of the character. It has been determined that the conflict between nature and character and the type of conflict between society and character are limited.

Suggestions: It has been determined that the books in the narrative text structure in the MEB Children's Book Series are mostly related to the theme of Virtues, our National Culture, the National Struggle and Atatürk and the Individual and Society. As in the results of similar studies, it is observed that books on the theme of Individual and Society are also heavily included in the MEB Children's Book Series in terms of themes and subject headings under the themes. On the other hand, the fact that the books about Virtues, Our National Culture and the National Struggle and Atatürk are widely included in the narrative text structure of the MEB Children's Book Series differs from the results of other studies. This difference may be due to the fact that only narrative text structures were handled in the analysis process. Themes, with the titles they contain, can affect the knowledge and the quality of the knowledge that children will acquire in the reading process. For this reason, including common content in the series of children's books to be created for children, as well as the topics of Nature and Universe, Rights and Freedoms, Communication, Reading Culture, Health and Sports and Science and Technology, can create a richer reading environment for the reader.

It is a negative situation that the literary genres of the books in the narrative text structure in the Ministry of Education Culture Publications Children's Book Series are limited. Increasing the diversity of the literary genres of the books in the narrative text structure of the Ministry of National Education Culture Publications Children's Book Series can create a positive environment for the development of the comprehension skills of the readers, the enrichment of their imaginations and the development of the reading culture.

Although there are common values between the values in the narrative texts in the Ministry of National Education Culture Publications Children's Book Series and the results of other studies, it is difficult to say that there is an overlap. This research is based on the root values included in the Turkish Language Curriculum. On the other hand, in the research of [Baş & Biros \(2019\)](#), Schwartz was based on the List of Values, and in the research of [Öksüz, Keskin & Çetinkaya \(2018\)](#), the values included in the Life Studies Curriculum. In this respect, it can be said that there is not a balanced distribution in terms of value in the Ministry of National Education Culture Publications' Children's Book Series, as in other children's book selections. When children's books are considered as one of the educational materials used in the value education process, benefiting from the results of this research in determining the story books in the Ministry of National Education Culture Publications Children's Book Series can help for a balanced distribution of values.

The diversity of conflict types can be effective in improving the problem-solving skills of the individual. [Öğülmüş \(2006\)](#) has good will in reaching conflict resolution; believing that problems have more than one solution; a win does not necessarily mean the other side loses; approaching problems from different perspectives and being an active listener to learn from others' perspectives; Avoiding the use of force, focusing on problems rather than situations; He states that the behaviors to consider emotions can be effective. In this direction, the diversity of conflict types in children's books can be created opportunities to develop children's problem-solving skills in conflict processes. For this reason, adding books that include examples of the conflict between nature and character and the conflict between society and character in the narrative text-structured books in the Ministry of National Education's Culture Publications Children's Book Series can create an environment for children to develop their problem-solving skills.

MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisi Üzerine Bir İnceleme; Hikâye Edici Kitapların Türleri, Temaları, Kök Değerleri ve Çatışma Türleri

Dr. Öğr. Üyesi Burak Delican

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi - Türkiye

ORCID: 0000-0003-3187-0001

burak.delican@gop.edu.tr

Özet

Bu araştırmada MEB Kültür Yayınları mobil uygulamasında yer alan Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici kitapların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda kitaplar nitel araştırmanın yapısına uygun olarak doküman-materyal incelemesi tekniği ile değerlendirilmiştir. Çalışma sürecinde MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici kitaplar araştırma materyali olarak belirlenmiştir. Araştırma sürecinde 35 kitap veri toplama aracı olarak oluşturan Hikâye Edici Kitap İnceleme Listesi (HİL) kullanılarak incelenmiştir. Veri toplama aracı doğrultusunda kitaplar Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan tür, tema ve kök değerler açısından ve ayrıca çatışma türleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre kitaplarda tür açısından yoğun olarak hikâye ve çizgi roman türündeki eserlere yer verildiği; fabl, masal, efsane, roman, tiyatro, karikatür ve mizahi fıkra türündeki eserlere nadiren yer verildiği belirlenmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan temalar açısından ise Erdemler, Millî Mücadele, Atatürk ve Millî Kültürümüz ve Vatandaşlık temalarıyla ilgili hikâye edici metinlerin daha yoğun olduğu; Doğa ve Evren, Hak ve Özgürlükler, İletişim, Okuma Kültürü, Sağlık ve Spor ve Bilim ve Teknoloji temalarıyla ilgili kitapların oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Kök değerler açısından kitapların vatanseverlik, yardımseverlik ve sabır değerleri üzerine yoğunlaştığı; dürüstlük, sevgi, adalet, dostluk ve özdenetim değerlerine daha az yer verildiği görülmüştür. Çatışma türleri açısından ise hikâye edici metinlerde sıklıkla karakterler arasında çatışma ve karakterin kendi iç çatışmasının yer aldığı; tabiat ile çatışma ve toplum ile çatışma türünün daha az bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: MEB kültür yayınları, Çocuk kitapları dizisi, Tür, Tema, Değer, Çatışma

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 13, No: 4, ss. 113-130

Araştırma Makalesi

116

Gönderim: 2022-06-28
Kabul: 2022-07-27

Önerilen Atıf

Delican, B. (2022). MEB Kültür Yayınları çocuk kitapları dizisi üzerine bir inceleme; hikâye edici kitapların türleri, temaları, kök değerleri ve çatışma türleri, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 113-130. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1136958>

GİRİŞ

Çocuk edebiyatı ürünleri bireyin başta dil ve okuryazarlık becerileri olmak üzere bilişsel, sosyal, psikolojik vb. alanlarda gelişimini desteklemek için çeşitli fırsatlar oluşturabilecek olanaklara sahiptir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin ele aldığı konular, bu konuları ele alış biçimleri ve çocuğun dünyasına görelilik kavramı başta çocuk kitapları olmak üzere çocuk edebiyatı ürünlerinin dil ve okuryazarlık eğitiminin ayrılmaz bir parçası olmasını sağlamaktadır.

Çocuk kitapları bebeklikten itibaren bireyin dünyasında var olan ve aileler, öğretmenler ve çocuklar tarafından sıklıkla kullanılan materyallerdendir. Okuma yazmanın öğrenilmesine kadar geçen süreçte resimli çocuk kitapları ile gerçekleştirilen dinleme, izleme, anlama çalışmaları; görsel okuma deneyimleri sesbilgisel farkındalık, yazı farkındalığı ve alıcı ve ifade edici dil becerileri başta olmak üzere erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi sürecinde önemli bir katkıya sahiptir (Akoğlu, Ergül ve Duman, 2014; Bayraktar, 2018; Bıçakçı, Er ve Aral, 2018; Efe ve Temel, 2018; Ergül, Sarıca ve Akoğlu, 2016; Justice ve Ezell, 2000; Riley, 2006; Whitehurst ve Lonigan, 1998). Erken çocukluk döneminden itibaren çocuk kitapları ile anlamlı bir etkileşim içinde sağlanan bu katkı çocukların okuma yazmayı öğrenme sürecinde daha az güçlüklerle mücadele etmelerini sağlayabilir. Bu nedenle çocuk kitaplarının doğumdan itibaren bireyin okuryazarlık gelişimi sürecinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. [Uluslararası Okuryazarlık Derneği \(2019\)](#) ise ailelere çocuklarının okuryazarlık gelişimlerini desteklemek için sunduğu öneriler arasında etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin en önemli destek olarak tanımlamaktadır.

Çocuk kitaplarının bireyin okuma yazma becerilerini geliştirme açısından sunduğu olanaklarla okuryazarlık gelişimini etkilemektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programında ilk okuma yazma sürecinin birinci sınıfın sonuna dek tamamlanması ve üçüncü sınıf düzeyinde de akıcı okumaya tam anlamıyla ulaşılmış olması beklenmektedir. Daha sonraki yıllarda ise dil becerileri olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin potansiyelinin en üstüne ulaştırılması hedeflenmektedir ([Millî Eğitim Bakanlığı \[MEB\], 2019](#)). Çocuk kitapları bireyin dil becerilerini etkilemeyle birlikte okuma kültürünün oluşmasında da önemli bir faktör olarak bulunmaktadır. Erken çocuklukta yetişkinliğe dek hayatın her alanına çeşitli şekillerde etki eden çocuk kitapları bireyin okumaya ilişkin tutumuna ve okuma kültürünü oluşturmaya da etki etmektedir (Aytaş, 2003; Karakuş, 2014; Öztürk, 2020; Temizyürek, 2003). Bu haliyle çocuk kitaplarının dil becerilerine olan etkisinin yanında okuma kültürünü oluşturmaya açısından da ele almak gerekmektedir.

Çocuk kitapları barındırdıkları nitelik açısından çocukların okuryazarlık becerilerine çeşitli şekillerde etki edebilmektedir. Bu durum pek çok araştırmacının dikkatini çekmiş, haliyle pek çok çocuk kitabı da araştırmacıların biçimsel ve içeriksel özellikleri açısından sıklıkla incelediği materyaller haline dönüşmüştür (Bulut ve Kuşdemir, 2013; Danowski ve Robinson, 2012; Demircan, 2006; Filipović, 2018; Gönen, Uygun, Erdoğan ve Katrancı, 2012; Körükçü, 2012; Silalahi, Juliana, Citradi ve Cecilia, 2021; Veziroğlu ve Gönen, 2012). Bu araştırmalarda incelenecek çocuk kitaplarının belirlenmesinde ve değerlendirme biçimlerinde çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanıldığı görülmektedir. Değerlendirilecek çocuk kitaplarının belirlenmesinde araştırma amaçları doğrultusunda bir yazarın çocuk kitapları serisi, sadece bir çocuk kitabı, belirli bir ölçütü sağlayan (tarih aralığı, özel gereksinimli kahramanları olan, yaş ya da sınıf düzeyi vb.) çocuk kitapları, yayınevlerinin çocuk kitapları serileri, çeşitli kurum ya da kuruluşlar (MEB, Kültür Bakanlığı vb.) tarafından oluşturulmuş seçkiler ve katalog taramalarının ele alındığı görülmektedir (Baş ve Biros, 2019; Dyches, Prater ve Cramer, 2001; Fitri ve Waluyo, 2020; Güzelyurt ve Özkan, 2018; Kırkgöz ve Diken, 2019; Knafle, Wescott ve Pascarella, 1988; Melanloğlu, 2020; Mert, Albayrak ve Serin, 2013; Nath ve Grote-Garcia, 2017; Özbaşı, 2020; Öztürk ve Kayadibi, 2021; Seibert ve Drolet, 1993; Tekin ve Büyükkiz, 2019; Turhan, Baş ve Karaca Turhan, 2020). Bu araştırmalarda çocuk kitaplarının belirli ölçütler tarafından ele alındığı ve değerlendirildiği söylenebilir. Araştırmalarda biçimsel ve dış yapı özellikleri açısından çocuk kitaplarının kapakları, ciltleme yöntemleri, kâğıt özellikleri, dikiş özellikleri, kapak tasarımları, yazı biçimleri ve ebatları vb. özelliklerinin ele alındığı görülmektedir. İçerik ve metin özellikleri açısından ise resim-metin ilişkileri, metin yapıları (bilgilendirici, hikâye edici, şiir), metin türleri (hikâye, roman, karikatür, anı, biyografi vb.), eğitsel değerleri, çatışma ve problem çözme türleri, kelime varlığı, okunabilirlik düzeyi, toplumsal cinsiyet vb. pek çok içerik açısından değerlendirmeye tabi tutulmuşlardır. Araştırmalarda ulaşılan sonuçlar açısından ortak noktalar bulunsa

da her bir araştırmada farklı bir kitap belirleme ölçütü ve değerlendirme süreci yürütüldüğü için araştırma sonuçlarının farklılaştığı söylenebilir. Bakırcı, Yıldız ve Ceran (2021) tarafından yapılan araştırmada Can Çocuk ve Gün Işığı Yayınlarından 2019 yılında çıkan çocuk kitapları incelenmiştir. Turhan, Baş ve Karaca Turhan'ın (2020) araştırmasında dört farklı yayınevinin 665 Türk çocuk kitabı temaları açısından ele alınmıştır. Öksüz, Keskin ve Çetinkaya (2018) tarafından yapılan araştırmada sosyal medya platformlarında en fazla önerilen resimli çocuk kitapları incelenmiştir. Dyches, Prater ve Cramer (2001) tarafından yapılan araştırmada otizm ve özel gereksinimli çocuklar çocuk kitaplarındaki karakterler açısından incelenmiştir. Özbaşı (2020) ise Aytül Akal masallarını Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerler açısından değerlendirmiştir. Baş ve Biros (2019) tarafından yapılan araştırmada ise çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan değerler incelenmiştir. Samur ve Arıkan (2018) tarafından Behiç Ak'ın çocuk kitapları üzerine yapılan araştırmada kitaplardaki çatışma türleri belirlenmiştir. Nath ve Grote-Garcia, (2017) tarafından yapılan araştırmada göçmen çocuk kahramanları olan resimli çocuk kitapları incelenmiştir. Melanlıoğlu (2020) tarafından yapılan araştırmada ise mülteci kahramanların yer aldığı çocuk edebiyatı ürünleri değerlendirilmiştir. Bu araştırmada ise MEB Kültür Yayınları mobil uygulamasında yer alan Çocuk Kitapları Dizisinin incelenmesi amaçlanmıştır. MEB Kültür Yayınları mobil uygulamasında yer alan Çocuk Kitapları Dizisinin araştırma materyali olarak belirlenmesinin nedeni ise uygulamanın akıllı telefon, tablet vb. bir araç ile ulaşılabilir olmasıdır. Türkiye'de çocukların akıllı telefon, tablet vb. araçları kullanım oranı Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2021) verilerine göre 6 – 15 yaş aralığında yaklaşık %98 düzeyindedir. Bu durum çocukların erişmek istedikleri durumda MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki kitaplara ulaşabileceğine işaret etmektedir. MEB Kültür Yayınları uygulamasının Google Play verilerini göre indirilme sayısını 10 binin üzerinde olduğu görülmektedir (Google Play, 2021). Bu doğrultuda MEB Kültür Yayınları Mobil Uygulamasında yer alan Çocuk Kitapları Dizisindeki kitapların kolaylıkla ulaşılabilir ve sıklıkla kullanılan kitaplardan oluştuğu söylenebilir. Buna ek olarak hikâye edici, bilgilendirici ve şiir metin türündeki kitaplar birbirlerinden farklı metin özellikleri taşımaktadırlar. Bu gerekçeyle araştırma sürecinde MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde daha fazla yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların edebi tür, tema, kök değerler ve çatışma türleri açısından tasnif edilmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır;

MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların

1. Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan edebi türler açısından dağılımı nasıldır?
2. Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan temalar açısından dağılımı nasıldır?
3. Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan kök değerler açısından dağılımı nasıldır?
4. Çatışma türleri açısından dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Bu araştırmada MEB Kültür Yayınları tarafından yayımlanan ve Google Play/AppStore uygulama sağlayıcılarında ücretsiz olarak erişime açık olan MEB Kültür Yayınları isimli mobil uygulamadaki Çocuk Kitapları Dizisi incelenmiştir. Araştırma materyali olarak ele alınan kitaplar tür, tema, değer ve çatışma türü açısından nitel araştırmanın yapısına uygun olarak doküman-materyal incelemesi tekniği ile incelenmiştir. Doküman-materyal incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin analizini kapsamaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Bu çalışmada da araştırma materyali olarak belirlenen MEB Kültür Yayınları Çocukları Kitapları Dizisindeki hikâye edici metin yapısındaki kitaplar araştırmanın alt problemleri doğrultusunda incelenmiş ve analiz edilmiştir.

Araştırmanın materyali

Bu araştırmada MEB Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanan ve MEB Kültür Yayınları mobil uygulamasında Çocuk Kitapları Dizisi olarak yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitaplar ele alınmıştır. MEB Kültür Yayınları Mobil uygulamasında Çocuk Kitapları Dizisinde dijital olarak bulunan hikâye edici metin yapısındaki 39 kitap araştırma materyali olarak incelenmiştir. Araştırma materyali olarak incelenen kitaplarla ilgili bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma materyali olarak ele alınan çocuk kitapları dizisindeki hikâye edici kitaplara ilişkin bilgiler

Sıra	Kitabın Adı	Yazar/Uyarlayan	Resimleyen	Yayın Tarihi	Düzyey
1	Ah Bir Büyüsem	Serap Kurbanoğlu	İlknur Ateş	2017	O. Öncesi+
2	Can'ın Kuşları	Nazan Özenç Uçak	Zeynep Bassa	2017	O. Öncesi+
3	Çanakkale Destanı	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2020	Ortaokul+
4	*Çocuk Kahramanlar	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2020	İlkokul+
5	Çök. Kapan. Tutun	Nurben Doğan	Sinem / Evren Savaş	2020	O. Öncesi+
6	Doğrucu Dosdoğrucu Davut	Süleyman Teyek	Elçin Şahal	2019	Ortaokul+
7	Dürüstlük ve Konfüçyüs	Nilüfer Kahveci / Sonnur Işıtan	Elif Varol Ergen	2019	İlkokul+
8	Ezineli Yahya Çavuş Tabyadaki İzler	Mukadder Bilgili	Belirtilmemiş	2019	Ortaokul+
9	Fatih Sultan Mehmet	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2019	Ortaokul+
10	Gönüller Sultanı Yunus Emre	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2019	Ortaokul+
11	Günaydın Zeliş	Üzeyir Gündüz	Belirtilmemiş	2019	O. Öncesi+
12	İyi Uykular Kırmızı Balık	Süheyla Pınar	Hakkı Engin Giderer	2019	O. Öncesi+
13	Keloğlan Altın Kuş	Ahmet Yozgat	Ahmet Yozgat	2019	İlkokul+
14	Kendine Güven ve Mimar Sinan	Emel Sancak / Emine Düvar	Günhan Emrah Sönmez	2017	İlkokul+
15	Kıvalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğul	Yusuf Dursun	Belirtilmemiş	2021	Ortaokul+
16	*Laklakçı Kaplumbağalar	Ayşe Kilimci	Mustafa Afşin Gürler	2021	İlkokul+
17	Malazgirt 1071	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2021	İlkokul+
18	Melek Hanımın Çiftliği Merhamet	Fatma Aydar	Belirtilmemiş	2021	Ortaokul+
19	Meraklılık ve Evliya Çelebi	Esra Çelik	Banu Sıçrar	2017	İlkokul+
20	*Mesneviden Öyküler	Hicabi Kırlangıç	Belirtilmemiş	2017	İlkokul+
21	Modern Tıp Biliminin Öncüsü İbni Sina	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2017	İlkokul+
22	Mondros'tan Mudanya'ya	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2017	Ortaokul+
23	Munzur Efsanesi	Hatice Gülensoy	Belirtilmemiş	2017	İlkokul+
24	Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtı	Veli Üstün	Belirtilmemiş	2018	Ortaokul+
25	*Nasreddin Hocadan	Mustafa Afşin Gürler	Mustafa Afşin Gürler	2017	İlkokul+
26	Öğrenme ve Marie Curie	Öge Selçuk / Reyhan Bask	Seda Yazıcı	2018	İlkokul+
27	Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa	Orhan Dündar	Orhan / Erhan Dündar	2019	Ortaokul+
28	Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok	Huri Dursun Özkan	Belirtilmemiş	2018	Ortaokul+
29	Seyit Onbaşı Yükünü Kalbiyle Taşıyan Yiğit	Mehtap Teker	Belirtilmemiş	2018	Ortaokul+
30	Sihirli Fırça	Perihan Karayel	Şükran Kırıcı	2018	İlkokul+
31	Yaltakcioğlu Yumsık	Süleyman Teyek	Belirtilmemiş	2018	Ortaokul+
32	Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var	Kadir Girgin	Belirtilmemiş	2018	Ortaokul+
33	Yavuz Sultan Selim	Bekir Erdem	Orhan / Erhan Dündar	2017	Ortaokul+
34	Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı	Işık Okçu	Belirtilmemiş	2018	Ortaokul+
35	Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar	Müzeyyen Güven Alver	Belirtilmemiş	2017	Ortaokul+
36	Zeliş Anaokulunda	Üzeyir Gündüz	Belirtilmemiş	2017	O. Öncesi+
37	Zeliş Bir Yaşında	Üzeyir Gündüz	Belirtilmemiş	2017	O. Öncesi+
38	Zeliş Yürüyor	Üzeyir Gündüz	Belirtilmemiş	2017	O. Öncesi+
39	Zelişe Kardeş Geliyor	Üzeyir Gündüz	Belirtilmemiş	2017	O. Öncesi+

Araştırma materyali olarak ele alınan MEB Kültür Yayınları Çocuk Dizisinde toplam 62 adet kitap bulunmaktadır (01.02.2022). Bu kitapların 39'u hikâye edici metin yapısında 23'ü de bilgilendirici veya şiir metin yapısındadır. Yapıları bakımından metinler hikâye edici, bilgilendirici ve şiir olarak sınıflandırılmaktadır (Akyol, 2011). Araştırma sürecinde Çocuk Yayınları Dizisindeki hikâye edici metinlerin

ele alınmasının nedeni yoğun olarak bulunan metin yapısı olmasıdır. Bilgilendirici ve şiir yapısındaki metinlerin araştırma dışında tutulmasını nedeni ise yapısal olarak farklı özellikler barındırmalarından dolayı tek bir çalışmanın içinde tüm yapı türlerindeki metinlere yönelik özelliklerin tasnifinin anlaşılır olmayacağı düşüncesidir. Bu doğrultuda araştırma materyali olarak Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki 39 kitap incelenmiştir. Kitapların son baskı yılları 2017 ile 2021 tarihleri arasında değişmektedir. 21 kitabın resimleyen bilgileri sunulmuş, 18 kitabın ise resimleme bilgileri bulunmamaktadır. Kitapların tamamı Türkçe olup çeviri kitap yer almamaktadır. Ayrıca araştırma materyali olarak belirlenen 39 kitapta da yaş/sınıf/düzyer ile ilgili bir öneri ya da yönlendirme bulunmamaktadır. Buna rağmen kitapların 9'unun okul öncesi, 13'ünün ilkököl ve 17'sinin ortaoköl düzeyinde kitaplar olduğu ifade edilebilir. Araştırma materyali olarak ele alınan kitapların bir kısmında birden fazla hikâye bulunmaktadır. Çocuk Kahramanlar isimli kitapta üç, Mesneviden Öyküler isimli kitapta 23, Nasreddin Hoca isimli kitapta 6 ve Laklakçı Kaplumbaba isimli kitapta 17 alt hikâye bulunmaktadır. Tablo 1'de alt hikayeleri olan kitaplar belirtilmiş olup bu doğrultuda Çocuk Kitapları Dizisinde 39 kitap olmasına rağmen istatistiksel yanlılık oluşturmamak için alt hikayeleri bulunan kitaplar araştırma kapsamının dışında tutulmuştur. Bu haliyle 35 hikâye edici kitap tür, tema, değer ve çatışma türü açısından değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırmada veri toplama aracı olarak oluşturulan Hikâye Edici Kitap İnceleme Listesi (HİL) kullanılmıştır. HİL altı kısımdan oluşmaktadır. Bunlar Künye Bilgileri, Edebi Tür, Temalar, Kök Değerler ve Çatışma Türü başlıklarıdır. Veri toplama aracı olarak kullanılan HİL'in yapısı aşağıdaki Tablo 2'de ifade edilmiştir

Tablo 2. Hikâye edici kitap inceleme listesinin (HİL) içeriđi

İnceleme Alanı	İncelenen Özellikler
Künye Bilgileri	Kitabın Adı / Yazar / Uyarlayan / Resimleyen / Çeviren / Yayınevi / Orijinal Dili / Yaş Önerisi / Yayın Tarihi
Edebi Türü	Çizgi Roman / Fabl / Hikâye / Karikatür / Masal / Efsane / Destan / Mizahi Fıkra / Roman / Tiyatro
Tema	Erdemler / Millî Kültürümüz / Millî Mücadele ve Atatürk / Birey ve Toplum / Okuma Kültürü / İletişim / Hak ve Özgürlükler / Kişisel Gelişim / Bilim ve Teknoloji / Sağlık ve Spor / Zaman ve Mekân / Duygular / Doğa ve Evren / Sanat / Vatandaşlık / Çocuk Dünyası
Kök Değer	Adalet / Dostluk / Dürüstlük / Özdenetim / Sabır / Saygı / Sevgi / Sorumluluk / Vatanseverlik / Yardımseverlik
Çatışma Türü	Tabiat ile Karakter Arasında Çatışma / Karakter Arasında Çatışma / Toplum ile Karakter Arasında Çatışma / Karakterin Kendi İç Çatışması

MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitaplar HİL kapsamında yer alan başlıklar doğrultusunda incelenmiştir. Her bir kitap kodlanmış ve edebi tür, tema, değer ve çatışma türü açısından tasniflenmiştir. Bu süreçte Akyol'un (2011) hikâye edici metinlerin özelliklerine ilişkin tanımlamaları ve Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan edebi türler, temalar ve kök değerler dikkate alınmıştır;

Türkçe Dersi Öğretim Programında Erdemler, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık ve Çocuk Dünyası olmak üzere 16 tema yer almaktadır. Bu temalardan; "Erdemler", "Millî Kültürümüz", "Millî Mücadele ve Atatürk" temalarının her sınıf düzeyinde işlenmesi zorunludur. Zorunlu temalar dışında verilen diğer temalar seçmeli temalardır. Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı tüm öğretim programlarında ve Türkçe Dersi Öğretim Programında da adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerli ortak "kök değerler" olarak yer almaktadır. Buna ek olarak Türkçe Dersi Öğretim Programında ders kitaplarında kullanılacak hikâye edici metinlerin edebi türlerini ise Çizgi Roman, Fabl, Hikâye, Karikatür, Masal, Efsane, Destan, Mizahi Fıkra, Roman ve Tiyatro olarak ifade etmişlerdir (MEB, 2019).

Hikâye edici metin yapılarındaki çatışma türlerinin incelenmesinde ise Lukens (1995) tarafından tanımlanan ve Akyol (2011) tarafından uyarlanan sınıflandırmalar temel alınmıştır. Bu doğrultuda hikâye edici metin türlerinde dört tür çatışma biçiminin olduğu ifade edilebilir;

- Tabiat ile karakter arasındaki çatışma: Bu çatışma türünde kahraman gücünün sınırlarını aşan tabiat dengelerini değiştirme veya zor şartlar altında yaşama mücadelesi içindedir. Uçsuz bucaksız bir ormanda kaybolmak ve orada yaşamak zorunda olmak bu çatışma türüne örnek olarak verilebilir.
- Toplum ile karakter arasındaki çatışma: Bu çatışma türünde kahramanın özellikleriyle toplumun özellikleri bağdaşmamaktadır. Kahraman toplumun düşüncesini değiştirme düşüncesiyle hareket etmektedir.
- Karakterler arasındaki çatışma: Bu çatışma türünde iki kahramanın birbirine üstünlük sağlama mücadelesi vardır.
- Karakterin kendi iç çatışması: Bu çatışma türünde psikolojik boyutu öne çıkan bir anlatım vardır. Hikâyede kahraman kendi iç dünyasında huzur arama peşinde veya yapacağı bir işle ilgili karar verme mücadelesindedir.

Araştırma sürecinde MEB Kültür Yayınları Mobil Uygulamasında yer alan Çocuk Kitapları Dizisindeki 39 hikâye edici kitap Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan tema, değer ve edebi tür özellikleri açısından; Lukens (1995) tarafından tanımlanan ve Akyol (2011) tarafından uyarlanan çatışma türleri açısından incelenmiştir. İnceleme sürecinde her bir kitap ve metin ilk olarak kodlanmış, künye bilgileri tanımlandıktan sonra her bir metin okunarak yukarıda ifade edilen özellikler açısından tasnif edilmiştir.

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında araştırma materyali olarak belirlenen Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici metin yapısındaki kitaplar bağımsız iki araştırmacı tarafından Hikâye Edici Kitap İnceleme Listesinde yer alan kategoriler açısından ayrı ayrı betimleyici kodlama olarak değerlendirilmiştir. Kitaplara ilişkin tür, tema, değer ve çatışma türü açısından yapılan değerlendirmeler uyum gösterdiğinde (+) göstermediğinde (-) olarak işaretlenmiştir. (+) işareti olanlar görüş birliğini, (-) olarak işaretlenmiş olanlar görüş ayrılığını temsil etmektedir. Her bir kitap için yapılan değerlendirme sonucunda iki bağımsız araştırmacının sonuçları Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülüne (görüş birliği / (görüş birliği+görüş ayrılığı) göre değerlendirilmiştir. Araştırmacılar arasındaki uyum oranı %90 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994) bu oranın %80 ve üzerinde olması halinde güvenilir sonuçlar taşıdığını ifade etmektedir (Baltacı, 2017). Geçerlik çalışmaları kapsamında araştırma sürecinde ulaşılan veriler ve bulgular ilgili kavramsal literatür ve benzer araştırma bulguları göz önüne alınarak değerlendirilmiş, ayrıca alan uzmanlarının (Sınıf Eğitimi alanında Dr. Öğr. Üyesi, Türkçe Eğitimi alanında Dr. Öğr. Üyesi ve Sınıf Eğitimi alanında Arş. Gör.) bu değerlendirmeler üzerinde denetim oluşturması sağlanmıştır. Ek olarak geçerliği desteklemek amacıyla araştırma sürecinde takip edilen aşamalar veri toplama aracı, veri toplama süreci ve analizi başlıkları altında detaylı olarak açıklanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analiz sürecinde Akyol (2011) ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) temel alınarak oluşturulan Hikâye Edici Kitap İnceleme Listesinden (HİL) elde edilen veriler ilk olarak Excel programına aktarılarak ilgili başlıklar altında tanımlanmıştır. Araştırma sürecinde cevap aranan alt problemler doğrultusunda veriler betimlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar yüzde ve sıklık hesaplamaları yapılarak tablolara dönüştürülmüştür.

Araştırmanın Etik İzni

Araştırma sürecinde doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Araştırma materyali olarak incelenen Çocuk Kitapları Dizisindeki kitapların bilgileri araştırma materyali kısmında sunulmuştur. İnsan üzerinde herhangi bir araştırma yürütülmediği için etik kurul onay belgesi gerekmemektedir. Bununla birlikte yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan

“Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında veri analizi sonucunda ulaşılan bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur. MEB Kültür Yayınları Mobil Eğitim Uygulamasında yer alan Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici kitaplar edebi türler, temalar, kök değerler ve çatışma türleri açısından incelenmiş ulaşılan bulgular sıklık ve yüzde sonuçları eklenerek tablolar halinde sunulmuştur.

1. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde Yer Alan Hikâye Edici Metinlerin Edebi Türler Açısından Dağılımı:

Araştırmanın ilk alt problemi kapsamında MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici kitapların edebi türleri incelenmiştir. Bu doğrultuda sorular Çizgi Roman, Fabl, Hikâye, Karikatür, Masal, Efsane, Destan, Mizahi Fıkra, Roman, Tiyatro türleri açısından tasnif edilmiştir. Ulaşılan bulgular sıklık ve yüzde hesaplamaları ile Tablo 3'te ifade edilmiştir.

Tablo 3. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin edebi türler açısından dağılımı

Edebi Tür	Sıklık	Yüzde	Kitaplar
Hikâye	24	66.67	Can'ın Kuşları / Dürüstlük ve Konfüçyüs / Seyit Onbaşı Yükünü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezineli Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar / Zeliş Anaokulunda / Zeliş Kardeş Geliyor / Zeliş Bir Yaşında / Zeliş Yürüyor / Günaydın Zeliş / Kendine Güven ve Mimar Sinan / Sihirli Fırça / Öğrenme ve Marie Curie / Meraklılık ve Evliya Çelebi / İyi Uykular Kırmızı Balık / Yaltakçıoğlu Yumsık / Ah Bir Büyüsem
Çizgi Roman	8	22.22	Mondros'tan Mudanya'ya / Gönüller Sultanı Yunus Emre / Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa / Modern Tıp Biliminin Öncüsü İbni Sina / Çanakkale Destanı / Fatih Sultan Mehmet / Malazgirt 1071 / Yavuz Sultan Selim
Masal	2	5.56	Doğrucu Dosdoğrucu Davut / Keloğlan Altın Kuş
Efsane	1	2.78	Munzur Efsanesi
Fabl	1	2.78	Çök. Kapan. Tutun
Mizahi Fıkra	0	0.00	-
Karikatür	0	0.00	-
Roman	0	0.00	-
Tiyatro	0	0.00	-
Toplam	35	100.00	

Tablo 3 incelendiğinde MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin yoğun olarak hikâye ve çizgi roman türündeki eserlerden oluştuğu gözlemlenmektedir. Hikâye türünde 24 kitap yer almakta bu da Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan kitapların yarısından fazlasının (%66,67) hikâye türündeki kitaplardan oluştuğuna işaret etmektedir. Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin 8'i çizgi roman (%22), 2'si fabl (%6) türündeki eserlerdir. Geriye kalan kitapların 1'i fabl, 1'i de efsane türündeki kitaplardır. Roman, tiyatro, karikatür ve mizahi fıkra türündeki eserlerin ise MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları dizisinde yer almadığı görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle Çocuk Kitapları dizisinde ve çizgi roman türündeki eserlerin yoğun olarak yer aldığı ifade edilebilir. Masal, efsane ve fabl türündeki eserlere oldukça sınırlı sayıda; roman, tiyatro, karikatür ve mizahi fıkra türündeki eserlere de hiç yer verilmediği söylenebilir.

2. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde Yer Alan Hikâye Edici Kitapların Türkçe Öğretim Programında Yer Alan Temalar Açısından Dağılımı:

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici kitaplar Türkçe Öğretim Programında yer alan temalar açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda kitaplar Erdemler, Millî Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Zaman ve Mekân,

Duygular, Doğa ve Evren, Sanat, Vatandaşlık ve Çocuk Dünyası temalara açısından tasnif edilmiştir. Ulaşılan bulgular sıklık ve yüzde hesaplamaları ile Tablo 4'te ifade edilmiştir.

Tablo 4. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin Türkçe Öğretim Programında yer alan temalar açısından dağılımı

Temalar	Sıklık	Yüzde	Kitaplar
Erdemler	17	22.67	Munzur Efsanesi / Gönüller Sultanı Yunus Emre / Plevne Kahramanı Gazi Osman paşa / Çanakkale Destanı / Fatih Sultan Mehmet / Malazgirt 1071 / Seyit Onbaşı Yüknü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezinelî Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar / Yavuz Sultan Selim / Yaltakcioğlu Yumsık
Millî Mücadele ve Atatürk	11	14.67	Mondros'tan Mudanya'ya / Çanakkale Destanı / Seyit Onbaşı Yüknü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezinelî Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar
Vatandaşlık	11	14.67	Mondros'tan Mudanya'ya / Çanakkale Destanı / Seyit Onbaşı Yüknü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezinelî Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar
Millî Kültürümüz	9	12.00	Mondros'tan Mudanya'ya / Munzur Efsanesi / Gönüller Sultanı Yunus Emre / Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa / Modern Tıp Biliminin Öncüsü İbni Sina / Fatih Sultan Mehmet / Malazgirt 1071 / Yavuz Sultan Selim / Kendine Güven ve Mimar Sinan
Duygular	9	12.00	Zeliş Anaokulunda / Zeliş Kardeş Geliyor / Zeliş Bir Yaşında / Zeliş Yürüyor / Günaydın Zeliş / Sihirli Fırça / Öğrenme ve Marie Curie / Meraklılık ve Evliya Çelebi / Ah Bir Büyüsem
Çocuk Dünyası	5	6.67	Zeliş Anaokulunda / Zeliş Kardeş Geliyor / Zeliş Bir Yaşında / Zeliş Yürüyor / Günaydın Zeliş
Kişisel Gelişim	4	5.33	Sihirli Fırça / Öğrenme ve Marie Curie / Meraklılık ve Evliya Çelebi / Kendine Güven ve Mimar Sinan
Birey ve Toplum	3	4.00	Dürüstlük ve Konfüçyüs / Doğrucu Dosdoğrucu Davut / Yaltakcioğlu Yumsık
Sağlık ve Spor	2	2.67	İyi Uykular Kırmızı Balık / Ah Bir Büyüsem
Doğa ve Evren	2	2.67	Can'ın Kuşları / Çök. Kapan. Tutun
Okuma Kültürü	1	1.33	Keloğlan Altın Kuş
Bilim ve Teknoloji	1	1.33	Modern Tıp Biliminin Öncüsü İbni Sina
İletişim	0	0.00	
Hak ve Özgürlükler	0	0.00	
Zaman ve Mekân	0	0.00	
Sanat	0	0.00	
Toplam	36	100.00	

Tablo 4 incelendiğinde MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan temalarla olan ilişkisine bakıldığında kitapların yoğun olarak Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk ve Vatandaşlık temalarıyla ilişkili oldukları görülmektedir. Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin 17'si (%23) Erdemler temasıyla doğrudan ilişkili olan kitaplardır. Millî Mücadele ve Atatürk ve Vatandaşlık temalarıyla ilgili olarak ise her bir temayla ilgili 11'er (%15) kitabın yer aldığı görülmektedir. Millî Kültürümüz (9) Duygular (9), Kişisel Gelişim (6) ve Çocuk Dünyası (5) temalarıyla ise daha az sayıda ilgili kitap olduğu söylenebilir. Doğa ve Evren, Hak ve Özgürlükler, İletişim, Okuma Kültürü, Sağlık ve Spor ve Bilim ve Teknoloji temalarıyla ilgili kitapların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle MEB Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların yoğun olarak başta Erdemler teması olmak üzere Vatandaşlık, Millî Mücadele ve Atatürk ve Millî Kültürümüz temalarıyla ilgili olduğu söylenebilir.

Duygular, Kişisel Gelişim ve Çocuk Dünyası temalarıyla ilgili kitapların sınırlı olduğu; Doğa ve Evren, Hak ve Özgürlükler, İletişim, Okuma Kültürü, Sağlık ve Spor ve Bilim ve Teknoloji temalarıyla ilgili kitapların ise oldukça kısıtlı olduğu ifade edilebilir.

3. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde Yer Alan Hikâye Edici Kitapların Türkçe Öğretim Programında Yer Alan Kök Değerler Açısından Dağılımı:

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici kitaplar kök değerler açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda kitaplar adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri açısından tasnif edilmiştir. Ulaşılan bulgular sıklık ve yüzde hesaplamaları ile Tablo 5'te ifade edilmiştir.

Tablo 5. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin kök değerler açısından dağılımı

Değer	Sıklık	Yüzde	Kitaplar
Vatanseverlik	15	22.06	Mondros'tan Mudanya'ya / Plevne Kahramanı Gazi Osman paşa / Çanakkale Destanı / Fatih Sultan Mehmet / Malazgirt 1071 / Seyit Onbaşı Yüknü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbey Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezineli Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar / Yavuz Sultan Selim
Yardımseverlik	12	17.65	Sihirli Fırça / Can'ın Kuşları / Dürüstlük ve Konfüçyüs / Munzur Efsanesi / Çanakkale Destanı / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Keloğlan Altın Kuş / Yaltakcioğlu Yumsık / Malazgirt 1071 / Gönüller Sultanı Yunus Emre
Sabır	8	11.76	Can'ın Kuşları / Ah Bir Büyüsem / Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa / Kendine Güven ve Mimar Sinan / Sihirli Fırça / Öğrenme ve Marie Curie / Meraklılık ve Evliya Çelebi / Gönüller Sultanı Yunus Emre
Sevgi	8	11.76	Gönüller Sultanı Yunus Emre / Keloğlan Altın Kuş / Zelişe Kardeş Geliyor / Zeliş Bir Yaşında / Zeliş Yürüyor / Mondros'tan Mudanya'ya / Zeliş Anaokulunda / Günaydın Zeliş
Sorumluluk	6	8.82	Çök. Kapan. Tutun / Zeliş Anaokulunda / Günaydın Zeliş / Öğrenme ve Marie Curie / Malazgirt 1071 / Gönüller Sultanı Yunus Emre
Özdenetim	5	7.35	Kendine Güven ve Mimar Sinan / Sihirli Fırça / Meraklılık ve Evliya Çelebi / Ah Bir Büyüsem / Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok
Dostluk	4	5.88	Çök. Kapan. Tutun / Modern Tıp Biliminin Öncüsü İbni Sina / Munzur Efsanesi / Sihirli Fırça
Saygı	4	5.88	Dürüstlük ve Konfüçyüs / Öğrenme ve Marie Curie / Gönüller Sultanı Yunus Emre / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok
Adalet	3	4.41	Fatih Sultan Mehmet / Yavuz Sultan Selim / Gönüller Sultanı Yunus Emre
Dürüstlük	3	4.41	Dürüstlük ve Konfüçyüs / Yaltakcioğlu Yumsık / Gönüller Sultanı Yunus Emre
Toplam	68	100	

Tablo 5 incelendiğinde MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerlerle olan ilişkisine bakıldığında kitapların yoğun olarak vatanseverlik, yardımseverlik, sabır ve sevgi değerleriyle ilişkili oldukları görülmektedir. Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin 15'i (%22,) vatanseverlik değerleriyle doğrudan ilişkili olan kitaplardır. Yardımseverlik değeriyle ilişki olarak ise 12 hikâye edici metnin yer aldığı görülmektedir (%18). Dostluk, sorumluluk, özdenetim, adalet ve saygı değerleriyle ilgili kitapların ise oldukça sınırlı olduğu söylenebilir. Bu bulgular MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin yoğun olarak vatanseverlik, yardımseverlik, sabır ve sevgi değerleriyle ilişki olduğu; Sabır, sorumluluk, dostluk, özdenetim, adalet ve saygı değerleriyle ilişkili kitapların daha az olduğu söylenebilir.

4. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde Yer Alan Hikâye Edici Kitapların Çatışma Türleri Açısından Dağılımı:

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici kitaplar çatışma türleri açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda kitaplar tabiat ile karakter arasındaki çatışma, toplum ile karakter arasındaki çatışma, karakterler arasındaki çatışma ve karakterin kendi iç çatışması başlıkları açısından tasnif edilmiştir. Ulaşılan bulgular sıklık ve yüzde hesaplamaları ile Tablo 6'da ifade edilmiştir.

Tablo 6. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerin çatışma türleri açısından dağılımı

Çatışma Türü	Sıklık	Yüzde	Kitaplar
Karakterin Kendi İç Çatışması	31	38.27	Can'ın Kuşları / İyi Uykular Kırmızı Balık / Ah Bir Büyüsem / Dürüstlük ve Konfüçyüs / Plevne Kahramanı Gazi Osman paşa / Modern Tıp Biliminin Öncüsü İbni Sina / Çanakkale Destanı / Fatih Sultan Mehmet / Malazgirt 1071 / Seyit Onbaşı Yüknü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezinelî Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar / Doğrucu Dosdoğrucu Davut / Yavuz Sultan Selim / Zeliş Anaokulunda / Zelişe Kardeş Geliyor / Zeliş Bir Yaşında / Zeliş Yürüyor / Günaydın Zeliş / Kendine Güven ve Mimar Sinan / Sihirli Fırça / Öğrenme ve Marie Curie / Meraklılık ve Evliya Çelebi / Gönüller Sultanı Yunus Emre / Yaltakcioğlu Yumsık
Karakterler Arasında Çatışma	29	35.80	Munzur Efsanesi / Mondros'tan Mudanya'ya / Gönüller Sultanı Yunus Emre / Plevne Kahramanı Gazi Osman paşa / Modern Tıp Biliminin Öncüsü İbni Sina / Çanakkale Destanı / Fatih Sultan Mehmet / Malazgirt 1071 / Seyit Onbaşı Yüknü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezinelî Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar / Doğrucu Dosdoğrucu Davut / Keloğlan Altın Kuş / Yavuz Sultan Selim / Zeliş Anaokulunda / Zelişe Kardeş Geliyor / Zeliş Bir Yaşında / Zeliş Yürüyor / Günaydın Zeliş / Kendine Güven ve Mimar Sinan / Sihirli Fırça / Meraklılık ve Evliya Çelebi / Yaltakcioğlu Yumsık
Tabiat ile Karakter Arasındaki Çatışma	11	13.58	Dürüstlük ve Konfüçyüs / Çök. Kapan. Tutun / Seyit Onbaşı Yüknü Kalbiyle Taşıyan Yiğit / Yarbay Mustafa Kemal Atatürk Umudumuz Var / Ezinelî Yahya Çavuş Tabyadaki İzler / Safiye Hüseyin Korkuya Vakit Yok / Müstecip Onbaşı-Denizlerin Tahtu / Melek Hanımın Çiftliği Merhamet / Kınalı Hasan-Vatan Sana Emanet Oğuş / Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey Karanlık limanın Martısı / Yüzbaşı Yusuf Kenan Efendi Yusufçuklar da Ağlar
Toplum ile Karakter Arasındaki Çatışma	10	12.35	Fatih Sultan Mehmet / Malazgirt 1071 / Yavuz Sultan Selim / Kendine Güven ve Mimar Sinan / Çök. Kapan. Tutun / Yaltakcioğlu Yumsık / Munzur Efsanesi / Mondros'tan Mudanya'ya / Gönüller Sultanı Yunus Emre / Öğrenme ve Marie Curie
Toplam	81	100	

Tablo 6 incelendiğinde MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerde yoğun olarak karakterler arasında çatışma ve karakterin kendi iç çatışmasının bulunduğu görülmektedir. Karakterin kendi iç çatışmasının 31 hikâye edici metinde (%38) karakterler arası çatışmanın ise 29 hikâye edici metinde (%36) yer aldığı görülmektedir. Toplum ile karakter arasındaki çatışma (17) ve tabiat ile karakter arasındaki çatışma (12) türünün bulunduğu hikâye edici metinlerin ise az sayıda olduğu ifade edilebilir. Bu bulgulardan hareketle MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici metinlerin karakterler arası çatışma ve karakterin kendi iç çatışması üzerine yoğunlaştığı ifade edilebilir. Tabiat ile karakter arasındaki çatışma ve toplum ile karakter arasındaki çatışma türünün sınırlı olduğu ifade edilebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada MEB Kültür Yayınları mobil eğitim uygulamasında yer alan Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici metinler edebi türleri, temaları, değerleri ve çatışma türleri açısından incelenmiştir. Ulaşılan sonuçlar şu şekildedir;

Araştırma sonuçları MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların edebi türler açısından hikâye ve çizgi roman türündeki eserlerden oluştuğunu göstermektedir. Masal, efsane ve fabl türündeki eserlere oldukça sınırlı sayıda; roman, tiyatro, karikatür ve mizahi fıkra türündeki eserlere de hiç yer verilmediği belirlenmiştir. [Temizyürek \(2014\)](#) çocuk edebiyatı öğretiminin genel amacını çocuklara birtakım sorumluluklar yükleyerek onların hayal dünyasını, ifade kabiliyetini, bakış açılarını, dil becerilerini ve düşünme yetilerini geliştirmek olarak ifade etmektedir. Bu sebeple çocukların farklı edebi türlerle karşılaşmaları onların hayal dünyalarının gelişmesine aynı zamanda farklı bakış açıları ve düşünme biçimleri geliştirmelerine temel olabilir. Bu doğrultuda pek çok araştırmacının edebi türlerin etkilerin belirlemek için çocuk kitaplarını çeşitli yöntemlerle ele aldığı görülmektedir ([Frang, 2006](#); [Fırat, 2013](#); [Gönen, 1993](#); [Işık ve Karakuş, 2017](#); [Mert, 2012](#); [Savva, Higgins, ve Beckmann, 2022](#); [Şahin, 2011](#)). Ayrıca edebi türler açısından çeşitliliğin olması çocukların anlama becerilerinin geliştirilmesinde, söz varlığının geliştirilmesinde ve okuma zevkinin oluşturulmasında fırsatlar sunmaktadır ([Baş, 2010](#); [Karatay, 2007](#); [Temizyürek, 2016](#)). MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların edebi türlerinin sınırlı olması bu nedenle olumsuz bir durum oluşturmaktadır. MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların edebi türler açısından çeşitliliğin artırılması okuyucuların anlama becerilerinin geliştirilmesinde, hayal dünyalarının zenginleştirilmesinde ve okuma kültürünün geliştirilmesinde olumlu bir ortam oluşturabilir.

MEB Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitapların yoğun olarak başta Erdemler teması olmak üzere Milli Kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk ve Vatandaşlık temalarıyla ilgili olduğu belirlenmiştir. Duygular, Kişisel Gelişim ve Çocuk Dünyası temalarıyla ilgili kitapların sınırlı olduğu; Doğa ve Evren, Hak ve Özgürlükler, İletişim, Okuma Kültürü, Sağlık ve Spor ve Bilim ve Teknoloji temalarıyla ilgili kitapların ise oldukça kısıtlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. [Bakırcı, Yıldız ve Ceran \(2021\)](#) tarafından yapılan araştırmada Can Çocuk ve Gün Işığı Yayınlarından 2019 yılında çıkan çocuk kitaplar incelenmiş, araştırmada kitapların ağırlıklı olarak Birey ve Toplum teması ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Üretim, Tüketim Verimlilik, İnsanlar Kurumlar ve Sosyal Örgütler ve İletişim Becerileri temalarının ise daha az yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. [Turhan, Baş ve Karaca Turhan'ın \(2020\)](#) araştırmasında da dört yayınevinin 665 Türk çocuk kitabı üzerine yaptıkları katalog taramasında genel temaların (Erdemler, Birey ve Toplum) daha yoğun yer aldığı; özel temaların (Bilim ve Teknoloji, Sanat vb.) daha az yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk kitaplarının temalarının incelendiği pek çok araştırmada da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir ([Aydın, 2019](#); [Danowski ve Robinson, 2012](#); [Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş, 2011](#)). İlgili literatürde çocuk kitaplarının temaları üzerine yapılan araştırma sonuçlarında yaygın olarak karşılaşılan durumlara yönelik içeriklerin daha yoğun olduğu; yaygın olarak karşılaşılmayan içeriklerin daha az yer aldığı görüldüğü ifade edilebilir. Araştırmada ulaşılan sonuçlarla diğer araştırmaların sonuçları arasında benzerlik ve farklılıklar barındıran kısımlar bulunmaktadır. Yapılan benzer araştırmaların sonuçlarından farklı olarak temalar ve temaların altındaki konu başlıkları açısından Birey ve Toplum temasına ilişkin kitapların MEB Çocuk Kitapları Dizisinde yoğun olarak yer almadığı gözlemlenmektedir. Buna ek olarak MEB Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitaplarda Erdemler, Milli Kültürümüz ve Millî Mücadele ve Atatürk ve Vatandaşlık temalarıyla ilgili kitapların yaygın olarak yer alması diğer araştırmaların sonuçlarından ayrılmaktadır. Bu farklılık inceleme sürecinde sadece hikâye edici metin yapılarının ele alınmasından kaynaklanmış olabilir. Temalar barındırdıkları konu başlıklarıyla çocukların okuma sürecinde elde edecekleri bilgiyi ve bilginin niteliğini etkileyebilmektedir. Bu gerekçeyle çocuklar için oluşturulacak çocuk kitapları serilerinde yaygın içeriklere olduğu kadar Doğa ve Evren, Hak ve Özgürlükler, İletişim, Okuma Kültürü, Sağlık ve Spor ve Bilim ve Teknoloji temalarının konu başlıklarına da yer vermek okuyucu açısından daha zengin bir okuma ortamının oluşmasını sağlayabilir.

MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinler Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerler açısından incelendiğinde yoğun olarak vatanseverlik, yardımseverlik, sabır ve sevgi değerleriyle ilişki olduğu; dürüstlük, sorumluluk, dostluk, özdenetim, adalet ve saygı değerleriyle ilişkili kitapların daha az olduğu belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelendiği pek çok araştırma bulunmaktadır (Akdemir ve Saban, 2020; Baş ve Biros, 2019; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014; Fitri ve Waluyo, 2020; Knafle, Wescott ve Pascarella, 1988; Öksüz, Keskin ve Çetinkaya, 2018; Özbaşı, 2020). Dirican ve Dağlıoğlu (2013) araştırmalarında 3-6 yaş aralığına yönelik hazırlanan çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk ve nezaket değerlerine yer verildiğini belirlemiştir. Diğer taraftan cesaret, liderlik, özgüven, sorumluluk ve barış daha az yer verildiği sonucuna ulaşmışlardır. Öksüz, Keskin ve Çetinkaya (2018) tarafından yapılan araştırmada sosyal medya platformlarında en fazla önerilen resimli çocuk kitapları Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan değerler açısından incelenmiş ve paylaşma, sevgi, estetik, yardımseverlik ve hoşgörü değerlerinin yoğun olarak yer aldığı; vatanseverlik, adalet, misafirperverlik ve bağımsızlık değerlerinin ise daha az yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Özbaşı (2020) ise Aytül Akal masallarını Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerler açısından değerlendirmiş ve adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerinin tamamının yer aldığı belirlenmiştir. Baş ve Biros (2019) tarafından yapılan araştırmada ise çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan değerler Schwartz Değerler Listesi aracılığıyla incelenmiştir. Araştırma sonucunda çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde güç, başarı, hazcılık, uyarılma, özdenetim, evrenselcilik, yardımseverlik, geleneksellik, uyum ve güvenlik değerlerine yer verildiği belirlenmiştir. Bu araştırmaların sonuçları çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından önemli bir materyal olduğunu ancak her kitabın ya da seçkinin kapsadığı değerler açısından farklılıklar içerdiğini göstermektedir. Bu gerekçeyle MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metinlerdeki değerlerle diğer araştırmaların sonuçları arasında ortak değerler bulunmasına rağmen bir örtüşmenin olduğunu ifade etmek güçtür. Bu farklılığın ortaya çıkışında etki eden bir diğer faktör ise değer sınıflandırmalarının farklı biçimlerde ele alınmasıdır. Bu araştırmada Türkçe Dersi Öğretim Programında yer verilen kök değerler temel alınmıştır. Diğer taraftan Baş ve Biros (2019) araştırmasında Schwartz Değerler Listesini, Öksüz, Keskin ve Çetinkaya (2018) araştırmasında Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan değerleri temel almıştır. Bu doğrultuda MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde de diğer çocuk kitapları seçkilerinde olduğu gibi değer açısından dengeli bir dağılımın olmadığı söylenebilir. Çocuk kitapları değer eğitimi sürecinde kullanılan eğitim öğretim materyallerinden biri olarak ele alındığında MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici kitapların belirlenmesinde bu araştırmaların sonuçlarından faydalanılması değerlerin dengeli bir şekilde dağılımı için yardımcı olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisindeki hikâye edici metinlerin karakterler arası çatışma ve karakterin kendi iç çatışması üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Tabiat ile karakter arasındaki çatışma ve toplum ile karakter arasındaki çatışma türünün sınırlı olduğu belirlenmiştir. Karagöz (2014) 2000 – 2010 yılları arasında baskısı yapılan ve 9 – 12 yaş aralığındaki çocuklara yönelik yazılan yerli çocuk romanlarındaki çatışmaları incelediği araştırmasında çatışma türlerinin yoğun olarak karakterler arasındaki çatışma ve karakterin kendi iç çatışmasından oluştuğunu belirlemiştir. Karakterle toplum arasındaki çatışmanın ise oldukça sınırlı olduğunu belirlemiştir. Samur ve Arıkan (2018) tarafından Behiç Ak'ın çocuk kitapları üzerine yapılan araştırmada kitaplardaki çatışma türlerinin yoğun olarak karakter arasındaki çatışmalardan oluştuğu tespit edilmiştir. Çevik ve Müldür (2021) ise Uçurtmam Bulut Şimdi ve Gökyüzünde Balonlar isimli kitaplarda en çok karşılaşılan çatışma biçiminin karakterin kendi iç çatışması olduğunu belirlemişlerdir. Melanlıoğlu (2020) tarafından mülteci kahramanların yer aldığı çocuk edebiyatı ürünlerinde sıklıkla karakterler arasındaki çatışmanın yer aldığını belirlemiştir. Şener (2018) tarafından ödüllü çocuk kitaplarındaki başkahramanlar üzerine yapılan araştırmada ise karakterin kendi iç çatışmasının yoğun olarak yer aldığı belirlenmiştir. Büyükişik'in (2019) Nur İçözünü çocuk kitaplarındaki çatışma türlerini incelediğinde ise yoğun olarak karakterler arası çatışmanın var olduğunu tespit etmiştir. İlgili literatürde benzer konu başlıklarında yapılmış çalışmalarda hikâye edici metinlerdeki çatışma türlerinin de yoğun olarak karakterler arası ve karakterin kendi iç çatışması üzerine yoğunlaştığını göstermektedir. Bu doğrultuda MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan kitapların da çatışma türleri açısından diğer araştırmalarda ele alınan kitaplar ve seçkilerle benzerlik gösterdiği söylenebilir. Çatışma türlerinin çeşitliliği bireyin problem çözme becerilerini geliştirme açısından etkili

olabilmektedir. Öğülmüş (2006) çatışmalarda çözüme ulaşmada iyi niyet; sorunların birden fazla çözümü olduğuna inanma; bir tarafın kazanması diğer tarafında kaybetmesini gerektirmez; sorunlara farklı bakış açılarıyla yaklaşma ve başkalarının bakış açılarını öğrenmek için etkin dinleyici olma; Güç kullanmaktan kaçınma, durumlar üzerine değil, sorunlar üzerine odaklanma; Duyguları dikkate alma davranışlarının etkili olabileceğini belirtmektedir. Bu doğrultuda çocuk kitaplarındaki çatışma türlerinin çeşitliliği çocukların çatışma süreçlerinde problem çözme becerilerini geliştirmek için fırsatlar oluşturulabilir. Bu gerekçeyle MEB Kültür Yayınları Çocuk Kitapları Dizisinde yer alan hikâye edici metin yapısındaki kitaplarda tabiat ile karakter arasındaki çatışma ve toplum ile karakter arasındaki çatışma örneklerinin de yer aldığı kitaplar eklenmesi çocukların problem çözme becerilerini geliştirmek için bir ortam hazırlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, S., & Saban, A. (2020). İlkokul dördüncü sınıfta felsefe-temelli çocuk kitapları aracılığıyla değer öğretimine ilişkin bir eylem araştırması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 431-461.
- Akoğlu, G., Ergül, C., & Duman, Y. (2014). Etkileşimli kitap okuma: korunmaya muhtaç çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkileri. *İlköğretim Online*, 13(2).
- Akyol, H. (2011). Türkçe öğretim yöntemleri. *Ankara: Pegem Akademi*.
- Aydın, E. (2019). Türk edebiyatındaki ödüllü çocuk romanlarında temalar (1948-2016). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya*.
- Aytaş, G. (2003). Okuma gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 155-163.
- Bakırcı, Ş., Yıldız, D., & Ceran, D. (2021). 2019 yılında yayımlanan çocuk kitapları üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (46), 153-176.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 137-159.
- Baş, B., & Biros, Y. (2019). Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan değerler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1095-1114.
- Bayraktar, V. (2018). Okul öncesi dönemdeki çocukların yazı farkındalığı becerilerinin gelişiminde etkileşimli kitap okumanın önemi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 1(1), 31-41.
- Bıçakçı, M. Y., Er, S., & Aral, N. (2018). Etkileşimli öykü kitabı okuma sürecinin çocukların dil gelişimi üzerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 201-208.
- Bulut, P., & Kuşdemir, Y. (2013). TÜBİTAK tarafından yayınlanan çocuk kitaplarının içerik özelliklerinin incelenmesi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 8(12), 215-226.
- Büyükişık, E. (2019). Nur İçözü'nün çocuk kitaplarındaki kişilerarası çatışmalar ve çatışma çözme süreçleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur*.
- Çevik, A., & Müldür, M. (2021). Çocuk edebiyatında genel çatışma türleri, çatışma çözme yöntemleri ve kuşak çatışması: Uçurtmam Bulut Şimdi ve Gökyüzünde Balonlar örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(3), 1027-1048.
- Danowski, J., & Robinson, T. (2012). The portrayal of older characters in popular children's picture books in the US: A content analysis from 2000 to 2010. *Journal of Children and Media*, 6(3), 333-350.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1).
- Dirican, R., & Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(2), 44-69.
- Dyches, T. T., Prater, M. A., & Cramer, S. F. (2001). Characterization of mental retardation and autism in children's books. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 230-243.
- Efe, M., & Temel, Z. F. (2018). Okul öncesi dönem 48-66 ay çocuklarına etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığına etkisinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 257-283.

- Ergül, C., Sarıca, A. D., & Akoğlu, G. (2016). Etkileşimli kitap okuma: dil ve erken okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde etkili bir yöntem. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(02), 193-206.
- Fang, Z. (1996). Illustrations, text, and the child reader: what are pictures in children's storybooks for? *Reading Horizons: A Journal of Literacy and Language Arts*, 37(2), 3.
- Fırat, H. (2013). Çocuk edebiyatının Türkçe eğitimindeki yeri: biyografi örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 44-56.
- Filipović, K. (2018). Gender representation in children's books: Case of an early childhood setting. *Journal of Research in Childhood Education*, 32(3), 310-325.
- Fitri, S. N., & Waluyo, E. (2020). Implementation of ksatria story book in embedding leadership character values in children 5-6 years old. *BELIA: Early Childhood Education Papers*, 9(1), 7-12.
- Google Play, (2020, Eylül). Meb Kültür Yayınları mobil uygulaması. https://play.google.com/store/apps/details?id=tr.gov.meb.meb_yayinlari&gl=TR
- Gönen, M. (1993). Anaokulu öğretmenlerinin beş ve altı yaş çocukları için kullandıkları masal ve hikâye kitaplarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 7(2), 83-88.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M., & Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160).
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö., & Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196), 258-272.
- Güzelyurt, T., & Özkan, Ö. (2018). Ailede yaşanan değişimler: çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-19.
- International Literacy Association. (2019, Eylül). Children's Rights to Read. <https://www.literacyworldwide.org/get-resources/making-sense-of-the-science-of-reading>
- Işık, N., & Karakuş, N. (2017). Erken çocukluk döneminde efsane, destan ve masal metinlerinin kullanımı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(41), 118-133.
- Justice, L. M., and Ezell, H. K. (2000). Enhancing children's print and word awareness through home-based parent intervention. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 9, 257-269.
- Karagöz, S. (2014). Çocuk romanlarındaki başkışilerin yaşadıkları çatışmaları çözme yöntemlerinin incelenmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Karakuş, N. (2014). Türkiye'de çocuk edebiyatı öğretiminin başarılamayışının sebepleri. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 107(756), 286-288.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-477.
- Kırkgöz, S., & Diken, İ. H. (2019). Özel gereksinimli kahramanı bulunan resimli çocuk kitaplarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 493-513.
- Knafle, J. D., Wescott, A. L., & Pascarella, E. T. (1988). Assessing values in children's books. *Reading Improvement*, 25(1), 71.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.
- Melanlioğlu, D. (2020). Çocuk edebiyatındaki mülteci kahramanların yaşadıkları çatışmalar üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitimi (TEKE) Dergisi*, 9(2), 665-691.
- Mert, E. L. (2012). Anadili eğitimi-öğretimi sürecinde çocuk yazını ürünlerinden yararlanma ve masal türüne yönelik bazı belirlemeler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 1-12.
- Mert, O., Albayrak, F., & Serin, N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Nath, L., & Grote-Garcia, S. (2017). Reading refugee stories: five common themes among picture books with refugee characters. *Texas Journal of Literacy Education*, 5(2), 130-141.
- Öğülmüş, S. (2006). *Kişilerarası sorun çözme becerileri ve eğitimi*. Nobel Yayıncılık.
- Öksüz, H. İ., Keskin, H. K., & Çetinkaya, F. Ç. (2018). Sosyal medya platformlarında en fazla önerilen 15 resimli çocuk kitabının Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerler bakımından incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(1), 13-31.

- Özbaşı, S. (2020). Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler çerçevesinde Aytül Akal masallarının incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 178-192.
- Öztürk, B. (2020). Okuma kültürü oluşturmada çocukların edebiyat çevresini genişletmeye yönelik uygulamalar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(5), 2112-2124.
- Öztürk, Y., & Kayadibi, N. (2021). Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(1), 188-209.
- Riley, J. (2006). *Learning in the years a guide for teachers of children 3-7*. Wiltshire: Cromwell
- Samur, A. Ö. İ., & Arıkan, Y. (2018). Behiç Ak'ın çocuk kitaplarındaki çatışmaların mizah ögesi bakımından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(1), 165-182.
- Savva, M., Higgins, S., & Beckmann, N. (2022). Meta-analysis examining the effects of electronic storybooks on language and literacy outcomes for children in grades Pre-K to grade 2. *Journal of Computer Assisted Learning*, 38(2), 526-564.
- Seibert, D., & Drolet, J. C. (1993). Death themes in literature for children ages 3–8. *Journal of School Health*, 63(2), 86-90.
- Silalahi, R. M. P., Juliana, R., Citradi, H., & Cecilia, C. (2021). Moral value comparison in Indonesian and british folklores in children literature. *Anglophile Journal*, 2(1), 12-26.
- Şahin, M. (2011). Masalların çocuk gelişimine etkilerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. *Millî Folklor*, 23(89).
- Şener, C. (2018). Ödüllü çocuk kitaplarındaki başkahramanların yaşadıkları çatışmaları çözme yöntemlerinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale*.
- Şimşek, H. & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Tekin, A., & Büyükkiz, K. K. (2019). Aytül Akal'ın çocuk kitaplarının eğitsel iletiler açısından incelenmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(2), 110-123.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 161.
- Turhan, O., Baş, B., & Turhan, F. K. Türk çocuk edebiyatında tema: kitap katalogları üzerine bir inceleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-28.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2021). Hane Halkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. 15 Haziran 2021 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018 adresinden erişildi.
- Veziroğlu, M., & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163).
- Whitehurst, G., & Lonigan, C. (1998). Child development and emergent literacy. *Child Development*, 69(3), 848-872. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1998.tb06247.x>